

บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญา มีทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องการพัฒนา ทั้งทางด้านแนวคิดและทางด้านเทคนิคในการวางระบบฐานข้อมูล โดยมีรายละเอียดของทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา
- 2.2 ประเพณีและพิธีกรรมม้ง
- 2.3 ทฤษฎีระบบฐานข้อมูล
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา หรือ Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ที่นำมาไปสู่การปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาของมนุษย์ หรือ ภูมิปัญญา คือ พื้นความรู้ของปวงชนในสังคมนั้น ๆ และปวงชนในสังคมยอมรับรู้ เชื่อถือ เข้าใจ ร่วมกัน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ องค์ความรู้ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานาน เป็นความจริงแท้ของชุมชนเป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหา จัดการปรับตัว เรียนรู้ และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นแก่นของชุมชนที่จรรโลง ความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกภัยพิบัติทั้งปวง (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2542 : 2)

2.2 ประเพณีและพิธีกรรมม้ง

ชาวม้งมีประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ยังคงรักษาเอาไว้ถึงแม้จะมีการนับถือศาสนาพุทธหรือคริสต์ศาสนาแล้วก็ตามอย่างประเพณีเลี้ยงผี การนับถือผีบรรพบุรุษ และการนับถือผีป่าตามแบบดั้งเดิม ซึ่งยังยึดถืออย่างเหนียวแน่นไม่เสื่อมคลาย เพราะการประกอบพิธีกรรมความเชื่อเป็นการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม ซึ่งเกิดจากสถาบันครอบครัวและสังคมในหมู่บ้าน การนับถือผีเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ พิธีกรรมและความเชื่อชาวม้ง จะมีความเชื่อในการนับถือผีอย่างเหนียวแน่นไม่เสื่อมคลาย

2.2.1 ประเพณีปีใหม่ (Noj peb caug.)

ประเพณีปีใหม่ หรือที่ เรียกว่า “น่อเป็โจวซ” ซึ่งแปลว่า กินสามสิบ ชาวม้งหรือแม้วจะถือเอาวันสุดท้ายคือ 30 ค่ำ ของเดือน 12 ในทุกปีเป็นวันส่งท้ายปีเก่า (ปฏิทินของ ไทยจะนับแบ่งเป็น 2 ช่วงข้างขึ้นข้างแรม ช่วงละ 15 วัน ตั้งแต่ 1 ค่ำ ถึง 15 ค่ำ แต่ของม้งนับจาก 1 ค่ำ ไปถึง 30 ค่ำเลย)สืบเนื่องมาจากการทำมาหากินโดยปกติเอง การทำมาหากินของพี่น้องชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง จะมุ่งทำงานตลอดปีโดยไม่มีการหยุดพักผ่อน จะมีเวลาว่างงาน ช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคมเล็กน้อย เพราะเป็นปลายฤดูฝน เข้าสู่ฤดูร้อน และเป็นเวลาสิ้นสุดของปี 1 รอบพอดี คนเฒ่าคนแก่เขาจึงได้จัดให้มีการกินปีใหม่ในช่วงนี้ คือจะถือว่า ปีเก่าสิ้นสุดลง ในแรม 15 ค่ำเดือน 12 ทางจันทรคติ และวันขึ้น 1 ค่ำของเดือน 1 หรือเดือนอ้าย เป็นวันขึ้นปีใหม่เป็นประจำทุกปีไป จุดมุ่งหมายก็เพื่อเป็น

การพักผ่อน เพื่อพบปะ สังสรรค์กัน ในหมู่ผู้หลักผู้ใหญ่ ญาติในสายตระกูลแซ่เดียวกัน ส่วนหนุ่ม ๆ สาว ๆ จะไปเที่ยวต่างหมู่บ้าน หรือเล่นโยนลูกช่วง ตีลูกข้างสนุกสนานกันในหมู่บ้านก็ได้ ชาวฝั่งจะประกอบพิธีกรรมต่างๆ ถัดจากวันส่งท้ายปีเก่าไปอีก 3 วันเป็นวันฉลองปีใหม่ ทุกคนจะหยุดทำงานใน 3 วันแรก โดยชายหญิงทุกคน ในหมู่บ้านจะได้สวมเสื้อผ้าชุดใหม่ โดยเฉพาะหนุ่มสาว จะแต่งตัวกันเต็มที่ประดับประดาเครื่องเงินสวยงาม เด็กๆ จับกลุ่มกันมาเล่นลูกข้าง และร้องรำทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน ในขณะที่เดียวกันหนุ่มสาวจะจับคู่กัน โยนลูกช่วง โดยทั้งสองฝ่ายจะอยู่กันคนละแถว โดยรับลูกช่วงระหว่างคู่ของตนเอง ในการเล่นระหว่างหนุ่ม สาวถ้าใครแพ้ ก็จะปรับเอาสิ่งของที่ติดตัวกันไป เช่น แหวน กำไลมือ ผ้าเช็ดหน้า พอพลบค่ำ ก็มาร้องเพลง แก่เกี้ยว และไถ่ของคืน เป็นโอกาสให้หนุ่มสาวได้มีเวลาพบปะพูดคุยกัน ร้องเพลงโต้ตอบกันอย่าง สนุกสนาน

ขั้นตอน การเตรียมวัสดุ การเพื่อกินปีใหม่

- 1) ข้าวของเกี่ยวกับพิธีใด ต้องขนมาบ้านให้หมด
- 2) ข้าวสาร
- 3) ฟืน
- 4) ไก่
- 5) หมู
- 6) ไข่ไก่
- 7) กระจดาษา
- 8) กระจดาษาเงิน กระจดาษาทอง
- 9) รูป
- 10) เทียน

พิธีกรรม ในวันแรม 15 ค่ำเดือน 12 ถือว่าเป็นวันสิ้นสุตปี จะทำพิธีการ ดังนี้

1. ปัดเป่า กวาดสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย ภายในครอบครัวให้ไปกับปีเก่า
2. เรียกญาติพี่น้องที่เป็นแซ่เดียวกัน มารวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วทำพิธีปัดเป่า สิ่งชั่วร้ายอีกครั้งหนึ่ง รวมตัวกันที่บ้านของผู้อาวุโสในตระกูลแซ่เดียวกัน เป็นผู้ดำเนินพิธีการ ในหมู่บ้านจะมีหลายแซ่
3. ทำพิธีสูขวัญ
4. ทำพิธีเซ่นเจ้าที่ในบ้าน
5. ทำพิธีเรียนเชิญบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มาร่วมรับประทานอาหาร
6. วันขึ้น 1 ค่ำเดือน 1 ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ ถ้าใครตื่นเช้า วันนี้จะเป็นคนตื่นเช้าตลอดไปในปี นี้ ถ้าใครตื่นสายก็จะสายตลอดไป วันนี้มีพิธีกรรมขั้นตอนหนึ่งเพื่อเรียกบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มาร่วมรับประทานอาหาร และไหว้บรรพบุรุษเท่านั้น
7. ตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำเป็นต้นไป ผู้เฒ่าผู้แก่จะปล่อยให้หนุ่ม ๆ สาว ๆ ไปเล่นโยนลูกช่วง ตีลูก ขนไก่เป็นเวลา 3 – 9 วัน เป็นอย่างน้อย บางปีมีถึง 11 วัน การโยนลูกช่วงระหว่างคู่หนุ่มสาว มีข้อแม้ว่า ถ้าเกิดจากแม่ที่มีนามสกุลแซ่เดียวกัน จะโยนลูกช่วงด้วยกันไม่ได้

พิธีกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับประเพณีปีใหม่

1. การดำข้าวปุก ข้าวปุก คือ ข้าวเหนียวที่แช่น้ำแล้ว 1 คืบ นำมาหุงให้สุกแล้วนำมาตำในรางไม้ที่ ซึ่งเป็นวัสดุที่ชาวม้งทำขึ้นเองจากท่อนไม้ที่มีในป่าแล้วนำมาเจาะเอาเนื้อไม้ข้างในออก ถ้าหากบ้านไม่มีรางไม้ก็ไปขอยืมจากบ้านอื่น และทำการดำข้าว 1 -2 วันก่อนขึ้นปีใหม่ทุกบ้านต้องดำข้าวปุกให้ลูกหลานได้กิน การดำข้าวปุกจะทำในตอนเย็น วันเตรียมงานปีใหม่บางครั้งบางครอบครัวอาจจะดำข้าวปุกก่อนวันงาน 1-2 วัน

การดำข้าวปุก คือ การนำข้าวที่เป็นผลผลิตจากการทำนามาตำกินร่วมกันกับคนในครอบครัว เป็นการเฉลิมฉลองการได้ผลผลิตในแต่ละปี และเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากพิธีกินข้าวใหม่มีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

- 1) นำข้าวเหนียวที่แช่น้ำแล้ว อย่างน้อย 1 คืบ มาหุงให้สุก มาเทลงในรางไม้
- 2) นำไม้ดำข้าว มีลักษณะเหมือนกับสาก ครกขนาดใหญ่ ทำมาจากท่อนไม้และใส่ด้ามเพื่อให้จับ ถนัดมือ มาตำข้าวเหนียวที่เตรียมไว้ในรางไม้ตำจนกระทั่งข้าวเหนียวแหลกละเอียดจับกันเป็นก้อน ขณะที่ดำข้าวปุกนี้ ลูกหลานที่พอมิแรงจะช่วยกันดำส่วนใหญ่มักเป็นลูกหลานผู้ชาย ส่วนผู้หญิงจะเตรียมใบตอง สำหรับห่อข้าวปุก
- 3) นำข้าวเหนียวที่ตำเสร็จแล้วมาแบ่งเป็นก้อนเล็ก ๆ แล้วห่อในใบตองที่เตรียมไว้ เรียกว่า “ข้าวปุก”
- 4) ห่อข้าวปุกมาวางเรียงไว้ในกระติงสำหรับให้ลูกหลานกิน สำหรับจี่ข้าวปุกกับเตาถ่านกินในช่วงอากาศเย็นๆ บางครอบครัวนำมาจี่กับขนมชั้นหวาน หรือน้ำอ้อย
- 5) สำหรับปีใหม่ จะต้องทำข้าวปุกขนาดใหญ่ราวรัศมี 1 ไม้บรรทัด นำมาตัดแบ่งจี่เพื่อเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ในเช้าวันที่ 3 ของปีใหม่

2. การแก้บนก่อนปีใหม่ ในกรณีที่มีการบนบานไว้ เป็นการแก้บนสิ่งที่บนไว้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง เกี่ยวกับการการทำมาหากินได้แก่การทำนาทำไร่แล้วได้ผลผลิตดี ซึ่งทำให้ลูกหลานอยู่ดีกินดี สุขภาพแข็งแรง จึงจัดพิธีการแก้บนก่อนวันขึ้นปีใหม่ 1 วัน (แรม 14 ค่ำ เดือน 12) ซึ่งจะประกอบไปด้วย

เครื่องเซ่นไหว้และอุปกรณ์

- หมู อย่างน้อย 1 ตัว หมูดำหรือหมูขาว (ตามจำนวนที่บนไว้)
- เหล้าขาว
- โต้ะเลี้ยงผี
- กิ่งไม้ประดับทั้ง 4 มุม
- กระจ่างรูป 1 อัน
- รูป 12 ดอก แบ่งเป็น 3 ชุด
- กระดาษเงิน (เอามาคล้องกับกิ่งไม้ที่มัดไว้แล้วทั้ง ๔ มุม)
- ถ้วยเหล้า 4 ถ้วย (แทนผู้ชาย 2 ถ้วย, แทนผู้หญิง 2 ถ้วย เพราะชาวม้งจะทำอะไรเป็นคู่ เปรียบเหมือนกับผู้ชาย - ผู้หญิง) อุปกรณ์เสี่ยงทาย (ทำจากเขาควาง) เรียกว่า “คั่วะ”, จำนวน 1 คู่

2.2 ผู้ทำพิธี

- หมอผี 1 คน หรือผู้เชี่ยวชาญพิธีกรรม

2.3 ขั้นตอนการทำพิธีแก้บน

1) คนในครอบครัวที่เป็นผู้หญิงจะก่อไฟเพื่อต้มน้ำให้เดือดสำหรับใช้ในการฆ่าและทำความสะอาดหมูที่ถูฆ่าแล้ว

2) ลูกหลานผู้ชายที่อยู่ในบ้านซึ่งอาจจะเป็นลูกหรือหลานก็ได้ จะเตรียมโต๊ะเลี้ยงผีจำนวน 1 ชุด พร้อมกับกระถางรูป 1 อัน, รูป 12 ดอก แบ่งเป็น 3 ชุด, กระดาษเงินวางบนโต๊ะเลี้ยงผีและคล้อยที่กิ่งไม้ และถ้วยเหล้า 4 ถ้วย

3) การแก้บน จะกระทำนอกบ้าน จากนั้นเมื่อถึงเวลาที่หมอผีเห็นว่าเหมาะสมแล้ว จึงจะเริ่มทำพิธี ด้วยการสั่งให้ผู้ชาย นำหมูเป็นๆ ที่ยังไม่ได้ฆ่า ซึ่งมีดขาทั้ง 4 ข้างแล้วมาวางต่อหน้าผี (โต๊ะเลี้ยงผี) จากนั้นหมอผีจะจุดธูปเพื่อบอกกล่าวกับผีด้วย การกล่าวเป็นการสื่อสารกับผีนั้นเพื่อบอกกับผีว่า “เอาหมู มาแล้ว จะยินดีรับหมูที่เจ้าของบ้านได้นำมาเช่นไหว้ หรือไม่ และหมอผีจะกล่าวอีกว่า เราได้ทำตาม สัญญาแล้ว ปีนี้เอาหมูมาให้ตามสัญญาที่บนไว้เมื่อปีที่แล้ว”, ขณะที่พูดจะโยน “คั่วะ” , เขาควายเสี่ยงทายไป ด้วยเป็นการเสี่ยงทายว่าผีจะยอมรับเครื่องเช่นที่เจ้าของบ้านนำมาหรือไม่ หมอผีจะพูดจนกว่าผีจะรับหมูที่ นำมา ใน การโยน “คั่วะ” เหมือนเป็นการเสี่ยงทายและบังคับให้ผียอมรับในเครื่องเช่นที่นำมาถวายโดยหมอผีจะเป็นผู้อ้อนวอนกับผี ระหว่างนั้นเจ้าของบ้านและลูกหลานที่เป็นผู้หญิงก็จะเตรียมทำอาหารหลังจากหมู ถูฆ่าแล้ว

4) หมอผีโยน “คั่วะ” ขึ้นไปบนฟ้า ถ้าปรากฏว่าผลการเสี่ยงทาย “คั่วะ” ออกมาหงายทั้งคู่ ทายว่าผียอมรับหมูที่นำมาแก้บนหรือเช่นไหว้แล้ว หากผลการเสี่ยงทาย “คั่วะ” ออกมาหงายกับคว่ำอย่างละอัน แสดงว่าผียังไม่ยอมรับต้องพูดสื่อสารกับผี (บังคับผี) ต่อไปจนกว่าจะยอมรับหมูที่นำมาแก้บน

5) หลังจากผียอมรับหมูที่นำมาแก้บนแล้วหมอผีจะสั่งให้ฆ่าหมูต่อหน้าผีที่โต๊ะเลี้ยงผีด้วย การใช้มีดแทงคอหมู จากนั้นนำเลือดที่ไหลออกมาจากคอหมูไปเช่นไหว้ที่ผีที่โต๊ะเลี้ยงผี พร้อมกับกล่าว สื่อสารกับผีบอกให้ผีดื่มเลือดของหมูที่ฆ่านั้น และหมอผีจะเทเหล้าทั้ง 4 ถ้วยลงบนพื้นและจุดไฟเผากระดาษเงิน ที่วางบนโต๊ะเลี้ยงผีและที่แขวนไว้กับกิ่งไม้จนหมดเป็นอันเสร็จพิธี

6) ลูกหลานผู้ชาย (วัยรุ่น) จะทำความสะอาดหมูที่แก้บนแล้วด้วยการนำน้ำร้อนมาราดบนตัวหมูพร้อมกับขูดขนหมูออกจนหมด จากนั้นชำแหละหมูออกเป็นส่วน ๆ โดยจะตัดส่วนหัวขาหมูและ ซี่โครงจำนวน 3 ชิ้นให้หมอผีเป็นการตอบแทนที่ทำพิธีให้กับเจ้าของบ้าน

7) นำหมูที่ทำความสะอาดแล้วไปต้มกินเป็นอาหารสำหรับคนในครอบครัวต่อไป ซึ่งเป็นการ ต้มหมู ใส่ผักกินพร้อมข้าวสวย

2.2.2 พิธีเรียกขวัญตั้งชื่อ (Hu plig tis npe)

การเรียกขวัญตั้งชื่อจะทำการเรียกขวัญหลังเด็กเกิดได้ 3 วัน สมมุติว่าเด็กเกิดวันที่ 1 มกราคม 2559 จะมีพิธีสู่ขวัญตั้งชื่อในวันที่ 4 มกราคม 2559 โดยมากชื่อที่ตั้งขึ้นนั้น พ่อแม่เด็กจะเป็นผู้เลือกชื่อให้เอง แต่ถ้าพ่อแม่เด็กไม่ทราบว่าจะตั้งชื่ออย่างไรดี จะไพเราะจะเป็นสิริมงคล ก็จะทำให้ทางฝ่ายญาติที่เป็นผู้ใหญ่ผู้ใหญ่ตั้งให้ หรือหมอขวัญตั้งให้ก็ได้ ชื่อที่ตั้งจะมีพยางค์เดียว เช่น “ตั่ว” แปลว่าคนที่หนึ่ง หรือ “เปา” เป็นต้น แต่ถ้าชื่อที่เลือกมาไม่ถูกใจเด็กก็จะเลือกชื่ออื่นๆ ไปจนกว่าเด็กจะพอใจ (การตั้งชื่อมี ส่วนใหญ่จะเป็นชื่อที่เรียกกันในหมู่ชาวม้ง สำหรับการตั้งชื่อในระบบทะเบียนบ้านก็แล้วแต่ความพอใจของพ่อแม่ที่จะดำเนินการ)

พิธีเรียกขวัญและตั้งชื่อให้เด็ก มีด้ายผูกมือเด็กที่เกิดมา แต่ถ้าหากเด็กเสียชีวิตภายใน 3 วัน ก่อนที่จะ ทำ พิธีเรียกขวัญ ก็จะทำ ศพไปฝังอย่างง่าย ๆ เพราะถือว่ายังไม่เป็นคนโดยสมบูรณ์ แต่ถ้า หากไปคลอดที่ โรงพยาบาลก็จะไม่มีการทำ พิธีฝังศพ แต่จะมีพิธีเรียกขวัญเด็ก โดยปกติหญิงที่คลอด ลูกจะต้องอยู่ไฟ (ใจ) ที่ เตาไฟเล็กภายในบ้าน (เขาจะใจซึ่งอาจแปลว่าเป็นการห้ามก็ได้) เวลาอยู่เดือน จะมีผ้าพันท้องและต้องกิน พริกไทยใส่ในไก่ต้มหรือหมูต้มกับข้าวเพราะจะทำให้ร่างกายร้อน หลังจาก ที่คลอดแล้วจะต้องกินข้าวกับไก่หรือไข่เป็นเวลา 30 วัน บ้านไหนที่มีการคลอดลูกจะมีการปักไม้เอา ใบไม้สดมาแขวนหน้าประตูบ้านและหลังประตูบ้าน ซึ่งเป็นการบอกให้บุคคลภายนอกห้ามเข้า (โดยส่วนใหญ่จะห้ามผู้หญิงที่มีลูกหรือกำลังท้อง เขากลัวว่าลูกหรือเด็กของคนอื่นจะมาแย่งกินน้ำนม ของบ้านที่มีเด็กเกิดใหม่ แม่เด็กเองก็ห้ามออกไปเที่ยวบ้านคนอื่น) เมื่อครบกำหนด 30 วัน ก็เป็นอัน สิ้นสุดการอยู่ไฟ

ขั้นตอน / วัสดุอุปกรณ์

ผู้เป็นพ่อและแม่ต้องเตรียมในการตั้งชื่อขวัญประกอบด้วย

1. ไก่ 2 ตัว
2. ไข่ไก่ 1 ฟอง
3. รูป 3 ดอก
4. ข้าวสาร 1 ถ้วย
5. หมอขวัญ

พิธีกรรม

เช้าวันที่สาม ของวันเกิด

1. เตรียมไก่ 2 ตัว ให้หมอขวัญถือไว้
2. ตั้งชั้นที่ใส่ข้าวสาร ไข่ไก่ รูป ตั้งไว้ที่ประตูหลังบ้าน
3. หมอขวัญทำพิธีขวัญ
4. หลังพิธีขวัญ นำไก่ไปฆ่าถอนขนทำความสะอาด แล้วนำไปต้มพร้อมไข่
5. นำไก่ที่ต้มและไข่ไปใส่ถาดตั้งที่ประตูอีกครั้งหนึ่ง
6. หมอขวัญประกอบพิธีขวัญอีกครั้งหนึ่ง
7. หลังเสร็จพิธีขวัญ หมอขวัญจะทำนายดวงชะตาของเด็กจากไก่ โดยยึดจาก

สิ่งของต่อไปนี้ - ตีนไก่ - ตาไก่ - กะโหลกไก่ - กระดูกไก่ - ลิ้นไก่

2.2.3 พิธีลงผี (ua neeb)

พิธีอ้วเน็ง หรือพิธีลงผี เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อ เรื่องของการถ่ายชีวิตกัน ระหว่างคน กับสัตว์ มักจะเป็นคนที่เจ็บป่วย หรือที่มีเคราะห์ร้าย ดวงไม่ดี คนมั่งเชื่อว่ามียุคคลบางคนซึ่งมีอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผีในลักษณะที่คนธรรมดาไม่สามารถจะทำ ได้ บุคคลผู้มีความสามารถดังกล่าวคือ “หมอผี” เชื่อกันว่าหมอผีได้รับอำนาจเหนือธรรมชาติจากผีซึ่ง เข้าไปสิงอยู่ในตัวของเขา หมอผีสามารถจะมองเห็นผีในขณะที่ตื่นและติดตามผีไปในที่ต่างๆ ได้ ปกติ หมอผีจะมีความชำนาญและความรู้ซึ่งคนธรรมดาไม่มีหมอผีของม้งจะเป็นผู้หญิงหรือชายก็ได้ เชื่อกัน ว่า แม้ว่าหมอผีจะได้รับอำนาจมาจากพ่อของเขา หมอผีจะต้องได้รับเลือกจากผี หมู่บ้านหนึ่งอาจมี หมอผีได้หลายคน แต่ก็ไม่มีการแก่งแย่งแข่งขันกัน อำนาจของหมอผีแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ชาวบ้านจะ เชื่อหมอผีที่มีอำนาจสูงสุด ถ้าหากหมอผีคนใดปฏิเสธไม่ยอมช่วยเหลือชาวบ้านคนใด ชาวบ้าน คนนั้น

ก็จะไปหาหมอผีอีกคนหนึ่ง ในหมู่บ้านม้งชาว หมอผีคนโตจะได้รับความเชื่อถือมากน้อยขึ้นอยู่กับความเฉลียวฉลาดในการพูดจาและผลของคำแนะนำของหมอผีคนนั้น

ขั้นตอน / วัสดุอุปกรณ์

สิ่งที่ต้องเตรียมในการประกอบพิธีอ้วเน้ง ได้แก่

1. กระจกสำหรับปักธูป เทียน ใช้รูป 3 ดอก
2. กระดาษเงิน กระดาษทอง กระดาษสาที่ดอกตัดแทนเงินทอง
3. ถ้วยข้าวสาร ใส่ไข่ไก่ 1 ฟอง
4. ตะเกียง 1 ดวง หรือเทียนไข 1 เล่ม
5. กั้วะ 2 คู่ (เขาวัว หรือเขาควาย ผ่าครึ่ง)
6. น้ำ 3 จอก
7. ข้าวตอก 1 กอง (ข้าวเปลือกคั่วให้แตก)
8. หมู 1 ตัวหรือไก่ จำนวนขึ้นอยู่กับคนที่จะรักษาหรือเจ็บป่วย

พิธีกรรม

ในการทำพิธีเริ่มต้นด้วยการนำกระดาษรูป เทียน(หรือตะเกียง) ข้าวตอก กระดาษเงิน กระดาษทอง น้ำ กั้วะ ถ้วยข้าวสารใส่ไข่ไก่ นำสิ่งของทั้งหมดนี้มาตั้งโต๊ะ

หมอผีจะเริ่มด้วยการจุดกระดาษเงิน กระดาษทอง แล้วร่ายบทสวดเป็นภาษาม้ง จากนั้นจะเสี่ยงทาย การทำพิธีด้วยการโยนกั้วะ หมอผีจะดูว่าการโยนกั้วะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการโยนกั้วะเสี่ยงทาย พิธีกรรมจะดำเนินไปจนกว่า การเสี่ยงทายจะดี แล้วทำพิธีต่อไปเรื่อย ๆ ต่อมาหมอผีจะเข้ามานั่งที่ม้านั่งยาวที่เตรียมไว้ และร่ายบทสวดต่อ ในขณะที่ร่ายบทสวด หมอผีจะเคาะเจี๊ยะเน้ง (ห้วงวงกลมที่ลูกกระพรวนติดอยู่) และผู้ช่วยหมอผีจะตีฆ้องไปด้วยใช้เวลาไม่นาน และหมอผีอาจกระโดดไปมาบนม้านั่งยาวนี้ โดยมีผู้ช่วยหมอผีให้การช่วยเหลือ โดยหมอผีจะร่ายบทสวดและเคาะเจี๊ยะเน้งตามไปด้วย ขณะทำพิธีอาจจะมีการเคลื่อนย้ายตัวไปมาตามบทสวด เช่น นั่งแล้วกระโดดหรือยืนแล้วนั่ง ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ เป็นการติดต่อกับภูติผีให้มาคอยรับดวงวิญญาณของตอบแทนจากผู้รักษาจะนั่งรอด้านหลังเอากระดาษสาพิธีการติดที่ไหล่ โดยมีหมูหรือไก่ วางด้านหลังถัดไป เมื่อได้เวลาหมอผีจะสั่งให้ฆ่าหมูหรือไก่แล้วผู้ช่วยหมอผีจะใช้กั้วะตะลือตหมูมาทาที่ด้านหลังคนป่วยตรงกระดาษสา ซึ่งการทำเช่นนี้เป็นการป้องกันมิให้ภูติผีเห็นคนป่วย การฆ่าหมูเป็นการไล่ดวงวิญญาณ หรือตอบแทนผีนั่นเอง หลังจากนั้นผู้ช่วยหมอผีจะเผากระดาษสาส่งให้ดวงวิญญาณของภูติผี และตามด้วยการพ่นน้ำไปยังผู้ที่รักษา 3 ครั้ง เป็นอันเสร็จสำหรับ 1 คน ถ้ามีหลายคนก็จะทำต่อๆกันไปจนครบ

หมูหรือไก่ที่ใช้ในการทำพิธีนั้น จะตัดส่วนหัวติดกับขาหน้า 1 ข้างให้กับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหมอผีนำไปต้มกิน และหมอผีจะนำกระดูกส่วนคางไปแขวนไว้ที่หิ้งบูชาที่บ้าน เมื่อสิ้นปีหมอผีจะนำกระดูกส่วนคางนี้ไปรวมกัน แล้วเผาไปพร้อมกับกระดาษเงินกระดาษทอง เพื่อเป็นการปลดปล่อยดวงวิญญาณของหมูให้ไปเกิดใหม่หมายถึงดวงวิญญาณหมูที่ถูกจองจำ ได้หมดภาระหน้าที่ที่ทดแทนดวงวิญญาณของมนุษย์แล้ว

2.3 ทฤษฎีระบบฐานข้อมูล

ฐานข้อมูล (Database) หมายถึง กลุ่มของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาเก็บรวบรวมเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีระบบและข้อมูลที่ประกอบกันเป็นฐานข้อมูลนั้น ต้องตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานขององค์กรด้วยเช่นกัน เช่น ในสำนักงานก็รวบรวมข้อมูล ตั้งแต่หมายเลขโทรศัพท์ของผู้ที่มาติดต่อจนถึงการเก็บเอกสารทุกอย่างของสำนักงาน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะมีส่วนที่สัมพันธ์กันและเป็นที่ต้องการนำออกมาใช้ประโยชน์ต่อไปภายหลัง ข้อมูลนั้นอาจจะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของสถานที่ หรือเหตุการณ์ใด ๆ ก็ได้ที่เราสนใจศึกษา หรืออาจได้มาจากการสังเกต การนับหรือการวัดก็เป็นได้ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลข ข้อความ และรูปภาพต่าง ๆ ก็สามารถนำมาจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลได้ และที่สำคัญข้อมูลทุกอย่างต้องมีความสัมพันธ์กัน เพราะเราต้องการนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต

2.3.1 ระบบฐานข้อมูล (Database System) หมายถึง การรวมตัวกันของฐานข้อมูลตั้งแต่ 2 ฐานข้อมูลเป็นต้นไป ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล และทำให้การบำรุงรักษาตัวโปรแกรมง่ายมากขึ้น โดยผ่านระบบการจัดการฐานข้อมูล หรือ เรียกว่า DBMS

2.3.2 องค์ประกอบระบบฐานข้อมูลประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ข้อมูล บุคลากร และผู้ใช้งาน ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายๆ กันกับองค์ประกอบของการคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1) ฮาร์ดแวร์ หมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์หรือองค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการทำงาน, อุปกรณ์ต่อพ่วงตลอดจนอุปกรณ์ทุกชนิดด้านเครือข่าย

2) ซอฟต์แวร์ หมายถึง ชุดคำสั่งที่สามารถสั่งให้เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักคือ ซอฟต์แวร์ระบบ และซอฟต์แวร์ประยุกต์

2.1) ซอฟต์แวร์ระบบ คือชุดคำสั่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวประสานงานควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่บนระบบให้แก่โปรแกรมประยุกต์สามารถทำงานได้ในการทำงานนี้ระบบจัดการฐานข้อมูลจำเป็นต้องพึ่งพาระบบปฏิบัติการ เช่นหน้าที่ในการอ่านเขียนข้อมูลลงบนหน่วยความจำสำรองหรือการจัดการหน่วยความจำหลักตลอดจนรูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้เป็นต้น

2.2) ซอฟต์แวร์ประยุกต์ คือชุดคำสั่งที่ถูกสร้างเพื่อทำหน้าที่ประการใดประการหนึ่ง เช่น โปรแกรมประยุกต์ทางด้านสำนักงาน โปรแกรมเฉพาะด้านที่ถูกพัฒนาเพื่องานใดงานหนึ่งโดยเฉพาะ โปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลจะถูกเขียนให้มีความสามารถในการเชื่อมต่อและเรียกใช้งานฐานข้อมูลได้หรือเป็นเว็บแอปพลิเคชันที่มีคุณลักษณะดังกล่าว

3) ข้อมูล หน่วยของข้อมูลที่เล็กที่สุดบนระบบคอมพิวเตอร์คือบิต เมื่อกลุ่มของบิตรวมตัวกันจะได้อักขระ เมื่ออักขระหลายๆ ตัวรวมกันจะได้เป็นกลุ่มอักขระที่เรียกว่าฟิลด์ และหลายฟิลด์รวมกันเพื่อทำหน้าที่สื่อถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จัดเก็บจะเรียกว่าเรคคอร์ด ในโมเดลฐานข้อมูลแบบเชิงสัมพันธ์นั้นฟิลด์หมายถึงแอททริบิวต์ ส่วนเรคคอร์ดคือทUPLE

4) บุคลากร บุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบฐานข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือผู้บริหารและผู้จัดการฐานข้อมูล ผู้พัฒนาโปรแกรมประยุกต์ และผู้ใช้งาน กล่าวคือ

4.1) ผู้บริหารและผู้จัดการฐานข้อมูล มีหน้าที่สำคัญคือการจัดการกับฐานข้อมูลควบคุมระบบรักษาความปลอดภัยของฐานข้อมูลวางแผนป้องกันความผิดพลาดอันอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายกับระบบฐานข้อมูล

4.2) ผู้ออกแบบฐานข้อมูล มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการออกแบบฐานข้อมูลให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดมุมมองของผู้ใช้แต่ละคนการกำหนดรีเลชันความสัมพันธ์ของรีเลชัน เป็นต้น

4.3) นักวิเคราะห์ระบบ ออกแบบวิเคราะห์ระบบและออกแบบโปรแกรมประยุกต์ที่แสดงถึงขั้นตอนในการทำงานของโปรแกรมประยุกต์การออกแบบอินเตอร์เฟซ เพื่อติดต่อกับผู้ใช้งาน เป็นต้น

4.4) นักเขียนโปรแกรม ทำหน้าที่เขียนโปรแกรมประยุกต์ด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ตามที่นักวิเคราะห์ระบบได้ออกแบบไว้ให้สามารถติดต่อและเข้าใช้ฐานข้อมูลได้

5) ผู้ใช้งาน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มปฏิบัติการและกลุ่มบริหาร

5.1) ผู้ใช้งานระดับปฏิบัติการ เป็นกลุ่มผู้ใช้งานที่มีความเกี่ยวข้องกับการเพิ่มแก้ไขลบข้อมูลที่จะป้อนเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลมากที่สุดตลอดจนอาจมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานเบื้องต้นเพื่อส่งต่อไปให้ผู้บริหารใช้เพื่อการตัดสินใจหรือวางแผน

5.2) ผู้ใช้งานระดับบริหาร เป็นกลุ่มที่ใช้ข้อมูลของระบบฐานข้อมูลเพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเชิงธุรกิจหรือตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอาจไม่ส่วนเกี่ยวข้องกับการบันทึกเพิ่มแก้ไขข้อมูลโดยตรง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาเมือง ประเด็นที่มีการศึกษากันมากคือการศึกษาภูมิปัญญาของชาวม้ง เช่น การศึกษาเอกลักษณ์ชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เพื่อการออกแบบเครื่องประดับ ในปัจจุบันการออกแบบเครื่องประดับให้เป็นเอกลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับวงการเครื่องประดับของประเทศไทยเป็นอย่างมากด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับด้วยวิธีการนำเสนอเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่นให้ ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด โดยนำเสนอในรูปแบบของเครื่องประดับที่สามารถสื่อสารได้ในรูปแบบที่เป็นสากล ในงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ชาวเขาเผ่าม้ง โดยเลือกศึกษาจากพื้นที่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มชาวบ้านบ้านป่าคาใหม่ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกแบบเครื่องประดับและเพื่อประเมินความพึงพอใจของ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ผลิต และผู้บริโภค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบประเมิน และ แบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ชนเผ่าที่มีความโดดเด่นในเรื่องงานหัตถกรรมมากที่สุดคือชนเผ่าม้ง และความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนที่สุดของชาวเขาเผ่าม้ง คือ ลวดลายที่ใช้ปักลงบนเสื้อผ้า โดยการประเมินหาเอกลักษณ์จาก ผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าลายกันหอยที่มีลักษณะลวดลายที่เกิดจากเส้นตามธรรมชาติของสัตว์น้ำที่เกิดจากเส้นการวนของเปลือกหอยมี ความเป็นเอกลักษณ์มากที่สุด รูปแบบของเครื่องประดับควรออกแบบให้มีความเรียบง่ายแต่ยังคงความเป็นเครื่องเงินชาวเขาไว้สามารถสวมใส่ได้จริงในชีวิตประจำวันได้เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้กับลูกค้าที่ชื่นชอบเครื่องประดับชาวเขาออกแบบโดยการนำเอา จุดเด่นของรูปทรงของเครื่องประดับแบบดั้งเดิมไว้แต่ออกแบบขึ้นมาใหม่ให้ดูทันสมัยมากขึ้น ผลการประเมินการออกแบบชุด เครื่องประดับจากเอกลักษณ์ชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้รวบรวมสรุปข้อมูลนำมาสร้างแบบร่างโดยใช้ แนวความคิดจากลวดลายกันหอย จำนวน 30 รูปแบบ และใช้ทฤษฎีวิศวะกรรมย้อนรอยในการตัดทอนรูปแบบชุดเครื่องประดับให้ เหลือจำนวน 5 รูปแบบ นำไปเขียนโปรแกรม 3 มิติด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อให้รูปแบบ

เครื่องประดับมีความสมจริงมากที่สุด นำไป ประเมินแบบโดยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน โดยผลการประเมินรูปแบบพบว่า รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากที่สุด

กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมผ้าปักชาวเขาสู่เศรษฐกิจ สร้างสรรค์ : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาชนเผ่าม้งและเมี่ยน จังหวัดกำแพงเพชร โดยงานวิจัยมุ่งศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการจัดการความรู้ และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมผ้าปักชาวเขาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาชนเผ่าม้งและเมี่ยน จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ สมาชิกกลุ่มผ้าปักชนเผ่าม้ง จำนวน 15 คน และชนเผ่าเมี่ยน จำนวน 30 คน โดยใช้การสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลตามหลักชาติพันธุ์วรรณนาผลการศึกษาพบว่า ชนเผ่าม้งและเมี่ยนได้ย้ายถิ่นมาพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร เพราะการกระทำของมนุษย์ การแทรกแซงของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติซ้อนทับพื้นที่ของหมู่บ้านชาวเขาเผ่าเมี่ยน จึงถูกขับไล่ออกจากพื้นที่ป่ามายังพื้นที่ราบทำให้ไม่มีที่ดินทำการเกษตร จึงต้องปรับตัวด้วยการนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย งานสร้างสรรค์นี้คือ งานผ้าปักชาวม้ง ซึ่งมีลายผ้าอันเกิดจากการเลียนแบบธรรมชาติรอบตัว เช่น ลายดอกผืน ดอกไม้ป่า เครือไม้ ก้อนหิน เสือ ช้าง หอย ปลา เป็นต้น สำหรับวิธีการปักผ้านั้นจะปักด้วยด้ายสลัสสีเป็นสายไขว้ ปักทึบ เดินเส้น ลูกโซ่ และตัดผ้าปะเป็นลวดลายต่างๆ ส่วนชนเผ่าเมี่ยนมีการปักผ้าลายเจ้าสาว ทั้งที่เป็นกางเกงแบบสั้นและแบบยาว อีกทั้งมีลายผ้าประยุกต์ เพื่อนำชิ้นผ้าไปสร้างสรรค์ผลงานต่อไป ทางด้านองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าปักชาวเขาถือว่ามีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย การปักผ้าของชาวเขาเผ่าม้งและเมี่ยนนั้นนอกจากจะช่วยสร้างรายได้แล้ว ยังมีการปักผ้าส่งศูนย์ศิลปาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้จากผู้หญิงรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของศูนย์หัตถกรรมผ้าปักชาวเขา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความรู้ที่ต้องการ ตามความเชื่อของชนเผ่า เน้นคดีด้านวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมในท้องถิ่นที่ชาวบ้านมุ่งอธิบายตามปรากฏการณ์และสร้างสรรค์ลายผ้าปักเลียนแบบธรรมชาติรอบตัว 2) การจัดหาความรู้ที่ต้องการ การรับความรู้มาจากบรรพบุรุษ การแสวงหาความรู้การปักผ้าจากสมาชิกในครัวเรือน 3) การสร้างพัฒนาความรู้ใหม่ การถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษร่วมกันอย่างใกล้ชิด และการพัฒนาความรู้ที่มีในแต่ละบุคคลผนวกเข้ากับความรู้ในกลุ่มเครือญาติ การสร้างจากความเชื่อและความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และตามความต้องการของศูนย์ศิลปาชีพ 4) การถ่ายทอดความรู้ เป็นการถ่ายทอดความรู้ไม่ที่เป็นทางการตามธรรมชาติและไม่มีแบบแผนที่เป็นทางการ เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้หญิงชนเผ่า 5) การจัดเก็บความรู้ แลแลแล เก็บแบบลายผ้าปักหรือชิ้นผ้าเป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวบุคคล ใช้วิธีการจดจำของแต่ละบุคคล ยังไม่มีการจัดเก็บความรู้ที่เป็นระบบ และไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร 6) การนำความรู้มาใช้ได้พัฒนาลายผ้าปักส่งศูนย์ศิลปาชีพ สืบทอดภูมิปัญญาปักผ้าของชนเผ่า และนำความรู้ถ่ายทอดให้แก่เด็กและเยาวชนผ่านเอกสารเผยแพร่ผ้าปักชาวเขา สู่อสถานศึกษาที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่น ส่วนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมผ้าปักชาวเขาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีการขับเคลื่อนกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการแสวงหาโอกาส มุ่งเน้นพึ่งพาตนเองบนฐานของศักยภาพและทรัพยากรทางวัฒนธรรม การสร้างมูลค่าจากการผลิตสินค้าผ้าปักชาวเขากระเป๋าสตางค์ พวงกุญแจ กระเป๋าเป้ รองเท้า มีนวัตกรรมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อ

สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าที่ชนเผ่าผลิต การสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาต่อยอดเพิ่มคุณภาพสินค้า และการจัดการด้านการตลาด

งานวิจัยอีกส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาความเชื่อของคนม้ง และค่านิยมที่ปฏิบัติการผ่านพิธีกรรม ตัวอย่างเช่น ระบบความเชื่อและค่านิยมที่ปฏิบัติการผ่านพิธีกรรม อันมีผลต่อการออกไปสูในเมือง แล้วมุ่งมั่นอดทนเรียนหรือทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายกับทั้งยังมีความผูกพันอยู่กับพ่อแม่พี่น้องที่อยู่ในหมู่บ้านบนภูเขานั้น ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์”ที่อยู่รอบตัวและชุมชนเป็นประเด็นที่สำคัญมาก กล่าวคือ ในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น การกินข้าวใหม่ ปีใหม่ งานแต่งงาน การจะออกเดินทางไกล ฯลฯ ชาวม้งต้องจัดเตรียมอาหารและเหล้าเป็นพิเศษ แล้วเรียกวิญญาณ ของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว กับผีเรือนและเจ้าที่เจ้าทางมาร่วมรับรู้และร่วมกินดื่ม ก่อนที่สมาชิกในครัวเรือนและคนที่เข้าร่วมจะรับประทานหรือทำกิจกรรมต่อไป นอกจากนั้นแล้วยังมีการเผากระดาษเงินกระดาษทองแก่สิ่งที่ตัวเองนับถือต่างๆ ด้วย คนม้งเชื่อว่าพิธีกรรมดังกล่าวนอกจากสิ่งที่ตัวเองบูชานั้น จะคุ้มครองป้องกันเภทภัยแล้ว ยังจะนำเอาความโชคดีและมั่งมีศรีสุขมาสู่ของตนและครอบครัวด้วย ทั้งนี้ในระบบความเชื่อของคนม้ง การเผากระดาษเงินกระดาษทองดังกล่าวหมายถึงการเอาเงินทองให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วได้นำไปใช้จ่ายซื้อสิ่งของที่จำเป็น รวมทั้งการจ่ายหนี้สิน กับการนำไปซื้อที่ดินสำหรับอยู่อาศัยและทำมาหากินในโลกของคนตาย ในทางกลับกัน บรรพบุรุษที่ได้รับกระดาษเงินกระดาษทองดังกล่าวจะตอบแทนผู้ให้ที่เป็นลูกหลานในรูปของความมั่งคั่งทางด้านการเงินทอง การทำมาหากิน และดูแลคุ้มครองให้ปลอดภัยอันตรายทั้งปวง (ประสิทธิ์ ลีปรีชา, 2548)

ซึ่งมีส่วนน้อยที่จะรวบรวมทั้งภูมิปัญญา ประเพณี และพิธีกรรมแล้วพัฒนาเป็นฐานข้อมูล

